

УДК 881.112.2

Л.С. Отрощенко

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ України»

м. Суми, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВНЗ

У статті досліджуються особливості використання відео матеріалів на уроках німецької мови у немовних ВНЗ. Автор представляє власний досвід використання відео на заняттях з німецької мови, а саме спеціальні навчальні курси, критерії відбору відео, етапи роботи над відео матеріалами.

Ключові слова: німецька мова, відеоматеріали, урок німецької мови, немовний вищий навчальний заклад.

В статье исследуются особенности использования видеоматериалов на уроках немецкого языка в неязыковых ВУЗах. Автор представляет собственный опыт использования видео на занятиях по немецкому языку, а именно специальные учебные курсы, критерии отбора видео, этапы работы над видеоматериалами.

Ключевые слова: немецкий язык, видеоматериалы, урок немецкого языка, неязыковое высшее учебное заведение.

In the paper peculiarities of German language teaching in the nonlinguistic higher educational institutions are investigated. The author presents her own experience of video usage on the German language lessons, and namely special teaching courses, criteria of video selection, work on video materials stages.

Key words: German, video materials, German language lesson, nonlinguistic higher educational institution.

В умовах інформатизації й комп'ютеризації усіх сторін життєдіяльності людини виникає необхідність широкого використання інформаційних технологій у системі освіти в цілому й під час викладання окремих навчальних предметів зокрема. Особливо важливу роль інформаційні технології відіграють у процесі викладання іноземних мов у немовних ВНЗ, адже завдяки найточнішому відображенню мови у користуванні, потужній мотиваційній властивості, їх використання значно підвищує ефективність оволодіння іноземною мовою навіть при невеликій кількості аудиторних занять у ВНЗ. Загальновідомо, що аудіовізуальний

метод дозволяє покращити результативність роботи студентів на уроці на 80 %.

Проблеми використання аудіо- та відеоматеріалів у навчальному процесі вищої школи стали предметом дослідження багатьох українських дослідників: Багрової Н., Боресевич І., Бичкової Н., Гуревича Р.С., Климової О., Корнелюк С., Нікітіної Н., Ніколаєвої С., Тернопільського О., Федоренко Ю. та інших.

Відомі російські педагоги також досліджують ці проблеми, зокрема: Верисокін Ю., Барменкова О., Денисова Ж., Жоглина Г., Комаров Ю., Молянинова О., Пісаренко В., Рожкова Ф., Соловйова Є., Щербакова І. та інші.

Серед німецьких науковців й практиків, які досліджували ці питання слід зазначити Б. Біхеле (нім. В. Biechele) [6], Евелін Х. Шеер (нім. Evelin H. Scheer), Хільдегард Еліза Шмітке Батіста (нім. Elisa Schmidtke Batista), Една Поццобон (нім. Edna Pozzobon), Лаір М. Шміт (нім. Lair M. Schmidt) [9, с. 33-37], Бранді М. (нім. Brandi M.) [7], Г. Доссельман (нім. G. Dosselman) та інших.

Мета статті полягає в аналізі можливостей використання відео-матеріалів на уроках німецької мови у немовних ВНЗ.

Слід зазначити, що викладачі почали застосовувати відео як засіб навчання на уроках німецької мови як іноземної з кінця 60-х років минулого сторіччя.

Зупинимось докладніше на досвіді використання відео на заняттях з німецької мови у ДВНЗ «УАБС НБУ». Демонстрація відеосюжету є частиною цілеспрямованого навчального процесу, що відповідає усім сучасним вимогам методики викладання іноземних мов. Зауважимо, що для отримання найкращих результатів, ми надаємо перевагу автентичним матеріалам, адже у цьому випадку створюються максимально наближені умови до реального мовного спілкування німецькою мовою. Відеоматеріали не завжди співвідносяться безпосередньо із підручниками,

які використовуються у навчальному процесі, вони доповнюють навчальний матеріал. Під час підбору й підготовки відео сюжетів ми враховуємо поступовість у наростанні складності.

У навчальному процесі використовуються спеціальні курси, а саме: «Відеоуроки німецького мови», «Alles Gute», «Easy German», «Extra auf Deutsch», «Deutsch spielerisch lernen», «Jojo sucht das Glück», «Easy German», «Learn German», «Learn German with entertaining videos», «Learn German with Deutsch Happen», відеоматеріали «Deutsche Welle» тощо. На наш погляд, зміст цих спеціальних курсів сприяє формуванню та розвитку комунікативної й міжкультурної компетентності студентів, підвищенню мотивації вивчення німецької мови.

На наш погляд, дуже важливо правильно підібрати відео для уроку. Дуже корисною є праця викладачів німецької мови як іноземної Евеліни Х. Шер, Хільдегард Е. Шмітке Батісти, Е. Поццобон й Л. М. Шміт, в якій вони визначають критерії вибору відеоматеріалів. Ми погоджуємось з думкою, що надзвичайно важливо усвідомлювати, хто є цільовою групою, наскільки готові студенти групи для сприйняття відео, а також яким є рівень володіння мовою студентами. Стосовно вибору відео викладачі одностайні в думці, що воно має бути гарної якості (зображення й звук), а мова його героїв має бути чіткою й зрозумілою. Зміст відео має відповідати темі заняття, сприяти розвитку інтеркультурологічної й мовленнєвої компетенції студентів й мати міждисциплінарний характер [9, с. 33].

Такої ж думки Барменкова О., яка зазначає, що для дійсно ефективного використання відео на уроці необхідно переконатися у тому, що: 1) зміст відеоматеріалів відповідає реальному рівню загального й мовного розвитку студентів й темі уроку; 2) ситуації відеофрагменту надають цікаві можливості для розвитку мовної, мовленнєвої, соціокультурної компетенції студентів; 3) контекст має певну ступінь новизни або несподіванки; 4) текст відео супроводжується чіткою

інструкцією, націленою на вирішення конкретної та реалістичної навчальної задачі, яка є зрозумілою для студентів й виправданою логікою уроку [1, с. 20].

Послідовність роботи над відеоматеріалом можна розділити на наступні етапи, під час яких виконуються спеціальні завдання:

До перегляду:

- пропонуються завдання на антиципацію («Wovon konnte der Film (das Video) handeln?»);
- студенти роблять припущення на основі назви відеоматеріалу, запропонованих зображень головних героїв або місць, де трапляється події («мозковий штурм»), складають список термінів за назвою відеоматеріалу (лексичне поле);
- студенти роблять попередній пошук інформації краєзнавчого/ історичного/економічного характеру;
- вводиться й закріплюється новий лексичний та граматичний матеріал.

Зауважимо, що саме цей етап є надзвичайно важливим, адже від нього залежить, яким чином буде проходити робота над матеріалом та які будуть результати на наступних етапах. Тому надзвичайно важливо чітко сформулювати завдання, на виконанні якого студенти мають зосередитись.

Під час перегляду:

Зазвичай, якщо відео не тривале, воно передивляється студентами повністю один раз або двічі. Взагалі, для утримання інтересу студента, тривалість відео не має перевищувати 10-15 хвилин. Студентам пропонується заповнити таблицю, картку за змістом фрагменту, дати свою точку зору на задану тему, розіграти діалог у ролях.

Також під час перегляду можна зробити паузу (стоп-кадр) на цікавому епізоді й спитати, що буде далі або запропонувати студентам описати зображення на екрані.

Наведемо приклад можливих завдань, які ми використовуємо під час перегляду:

Прості завдання Was macht ...? Wie sieht er/sie aus?	Складні завдання Was „sagt“ die Mimik, die Gestik?
Protagonist / Antagonist Wie wirkt die Stimme/Intonation von...?	Welche Symbole sind zu erkennen? (Farben, Raume, Bewegungen, Musik...)
Kameraeinstellung, -perspektive: Welche kommt oft vor? (Oben, unten, nah, fern) Welche Wirkung ergibt sie?	Wie lenkt der Regisseur den Blick der Zuschauer? Was wird dadurch wichtig?
Ton: Welche Geräusche, Musik? Haben sie eine besondere Bedeutung?	Farben und Licht: Wie wirkt die Szene? Haben Farben und Licht eine besondere/symbolhafte Bedeutung?
Wie wird die Sequenz filmisch erzählt? (flashbacks, Zeit im Film, chronologische Reihenfolge...)	Welche Anweisungen konnte der Regisseur für diese Sequenz gegeben haben?

Цікавим методом є також перегляд без звуку, що тренує уяву и мислення. Після перегляду студенти озвучують побачене. Також можливо прослухати відеоматеріал, не включивши зображення й запропонувати студентам зробити припущення стосовно місця дії, назвати тему матеріалу, описати героїв тощо.

Після перегляду:

- завдання з метою перевірки розуміння: Wahr/Falsch-Fragen;
- завдання на встановлення зв'язку (знайти заголовки для певної сцени, скласти пазл зображень або сцен сюжету тощо);
- відповіді на запитання за змістом (класичні W-Fragen);
- складання списку ключових слів фрагменту;
- опис головних героїв;
- заповнення пропусків у тексті (Lückentexte);
- заповнення інформаційної таблиці;
- аналіз та обговорення;

- рольові ігри або інтерв'ю;
- складання реклами продукту, представленого у сюжеті;
- написання рефератів, рецензій;
- проектна робота.

Дуже важливим моментом, на нашу думку, є правильний вибір фази заняття для використання відеоматеріалу. Вважаємо, що доречність того чи іншого моменту залежить від цілі заняття та від задачі, яку виконує відеоматеріал. Наприклад, в якості вступного етапу (Unterrichtseinstieg) доречно використовувати відеоматеріал для введення нової розмовної теми, адже цей метод мотивує студентів й полегшує розуміння нового лексичного матеріалу.

Під час роботи над відеоматеріалами на усіх трьох етапах використовуються різноманітні форми роботи (індивідуальні, парні, групові). Студенти мають змогу розвивати не лише навички аудіювання й говоріння, але й письма за рахунок написання письма головним героям, рецензії, есе.

Ще однією перевагою використання відео на уроках іноземної мови є розвиток у студентів уваги й пам'яті. Під час перегляду в класі створюється атмосфера спільної пізнавальної діяльності. За таких умов навіть не уважний студент стає уважним. У свою чергу, використання різних каналів надходження інформації (слухове, зорове сприйняття) має позитивний вплив на міцність засвоєння мовного й краєзнавчого матеріалу.

Варто зазначити, що використання відео на уроках німецької мови є також ефективним засобом ознайомлення студентів із економічними, культурними, історичними, краєзнавчими реаліями й особливостями Німеччини та інших німецькомовних країн. Так, нами широко використовуються відеоресурси «Deutsche Welle», створені з метою ознайомлення із економічною, політичною, соціальною інформацією про Німеччину. Ресурси «Deutsche Welle» є різноманітними за своєю

тематикою, інформативні, містять актуальні дані. На нашу думку, їх використання сприяє розвитку інтересу студентів до країни, мову якої вони вивчають й формує їх міжкультурну компетентність.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання автентичних відеоматеріалів на уроках німецької мови сприяє розвитку комунікативної, соціальної та міжкультурної компетентності студентів немовних ВНЗ та є невичерпним джерелом підвищення ефективності навчального процесу.

Перспективою подальшої роботи над окресленою проблемою є розробка методичного посібника, призначеного для організації роботи з німецькими навчальними курсами у немовних ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барменкова О.И. Видиозаняття в системі навчання іноземної мови/ О.И. Барменкова // Иностранные языки в школе. – 1999. – № 3. – С. 20-25.
2. Бичкова Н. Типологія відеофонограм для навчання усного іноземної мови спілкування/ Н.Бичкова // Методика викладання іноземних мов. – К: Освіта. – 1992. – Вип. 21. – С. 31-34.
3. Гуревич Р.С. Застосування мультимедійних засобів навчання та глобальних інформаційних мереж у наукових дослідженнях: посібник/ Р.С. Гуревич, О.В. Шестопалюк, Л.С. Шевченко. – Вінниця: ДОВ «Вінниця». – 135 с.
4. Писаренко В.И. Аудиовизуальные технологии обучения иностранным языкам в техническом вузе: монография/ В.И. Писаренко. – М.: Издательский дом МПА-Пресс. – 2004.
5. Щербакова И.А. Кино в обучении иностранным языкам/ И.А. Щербакова. – М.: Высшая школа. – 1984. – 93 с.
6. Biechele B. Verstehen braucht Sehen: entdeckendes Lernen mit Spielfilm im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. – Kurzvortrag auf der IDT (internationale Deutschlehrertagung). – Jena. – 2009.

7. Brandi M. Video im Deutschunterricht// M. Brandi. – München: Langenscheidt. – 2007. – 189 S.
8. Cooper R., Lavery M., Rinvoluceri M. Video (Resource Books for Teachers Series). – Oxford University Press. – 1989. – 45 p.
9. Scheer Evelin H., Schmidt Lair M. , Schmidtke Batista E., Pozzobon E. Aktivitäten zu You Tube. Videos im DaF-Unterricht für Kinder und Jugendliche// DaF Brücke. – № 12. – 2012. – 33–37 S.
10. Tomalin B., Stempelskiy S. Video in Action. – Prentice Hall. – 1989. – 68 p.
11. Willis D. The potentials and limitations of video. – Video-applications in ELT. – Oxford: Pergamon Press. – 1983. – 17 p.

Отрощенко, Л.С. Використання відеоматеріалів на уроках німецької мови у немовних ВНЗ [Текст] / Л.С. Отрощенко // Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору. - 2012. – Т. IV (37). – С. 355–360.